

Scharlipp, Wolfgang-Ekkehard, *Eski Türk Run Metinlerine Giriş: Ders Kitabı = Introduction to the Old Turkish Runic Inscriptions: A Textbook in Turkish and English* / Wolfgang E. Scharlipp. - İkidilli yayının 1. basımı. - Engelschoff: Verl. Auf dem Ruffel, 2000, 152 sf.

İngilizce yayınının ilk basımı 1994 yılında, Türkçe ve İngilizce yayınının ilk basımı ise 2000 yılında yapılan bu çalışma, okuyucuya Eski Türk Runik alfabeyle yazılmış metinlerin okunabilmesinde yardımcı olma amacıyla hazırlanmıştır.

Yazarının da önsözde belirttiği gibi bu çalışma gerçek bir dilbilgisi kitabı olmaktan çok okuyucunun dilbilgisel birimlerin yazılış biçimleriyle ve yazıtların kelime dağarcığıyla tanışmasını sağlamak amacıyla hazırlanmış bir kitaptır.

Giriş, Tarihi Çerçeve, Türk Run Alfabeti, Kısa Dilbilgisi, Okuma Bölümüyle İlgili Notlar ve Kelime Listesi bölümlerinden oluşan bu çalışmanın giriş kısmında, Eski Türk yazıtlarının bulunduğu yerler, tarihler ve yazıtlar üzerinde çalışan ilk dilbilimciler hakkında kısaca bilgi verilmiştir.

Çalışmanın Tarihi Çerçeve başlıklı bölümünde, ilk Türk imparatorluğu olarak adlandırılan devletin kısa tarihi, Çin'le olan ilişkileri, kültürel etkileşimleri hakkında bilgi verilmiştir. En eski Türk yazıtlarının coğrafi dağılımları, yaşları ve fiziksel durumlarından söz edilmiştir.

Runik Türk Alfabeti adlı bölümde Orhon yazıtlarında geçen harfler ve Yenisey yazıtlarındaki farklı harfler transliterasyon işaretleriyle verilir. Harflerin ses değerleri ve okunuşlarıyla ilgili bilgi içeren bu bölümde runik alfabenin diğer alfabelerle benzerliği ve olası kökeni üzerinde kısaca durulmuştur.

İmla Kuralları bölümünde Orhon Türkçesinin ünlü ve ünsüzlerinin yazım özellikleri ve noktalama işaretleri hakkında bilgi verilir.

Kısa dilbilgisi bölümünde Orhon Türkçesinin ad çekim ekleri, zamirler ve çekimli halleri kısa açıklama ve örneklerle verilmiş, temel sayılar ve runik alfabeti biçimleri gösterilmiştir.

Dilbilgisinin fiil bölümünde ise eylem çekimleri ve eylemlerin aldıkları eklerle kazandıkları anlamlar üzerinde durulmuştur. Eylem çekim eklerinin yer aldığı bölümü eylemsilerin açıklandığı bölüm takip eder.

Kısa Dilbilgisi bölümünün sonunda ise edatlar ve ad/eylem yapım ekleri örneklerle anlatılır.

Kitap, Köl Tegin, Tonyukuk, Terhin ve Yenisey Yazıtlarında geçen birkaç sözcüğün kısa açıklaması ve incelemesiyle sonlanır.

Özlem Yiğitoğlu
(İstanbul)